

ZEMTURS

LATGOLAS NŪVODA NEDEĻAS LAIKKROKSTS

Nr. 41 (129)

1997. GODA 14. NOVEMBRIS

CENA 5 SANTIMI

LATVEJAS REPUBLIKAS SAEIMAI, LR MINISTRU KABINETAM, LATGOLAS REĢIONA POŠVAĻDEIBOM AICYNŌJUMS

RĒZEKNĒ, 1997. GODA 25. OKTOBRĪ

Latgolas Pētniecības instituta 6. zynōtniskos konferencēs daleibniki, uzsverūt un atzeimejūt 1917. goda Rēzeknes kongresa un Latvejas apgobolu pōrstōvu kongresa lāmumu kai Latvejas vaļsts izveides morāli tīsiskūs pamatu vēsturiskū nūzeimi, aicynoj jysus respektēt šus kongresu lāmumus deklarātōs Latgolas kai sovdabeigas Latvejas kulturvēsturiskō nūvoda tiseibas un nūdrūšynōt Latgolas kulturas un volūdas atšķireibu saglobōšonu un atteisteibas prīkšnūsacējumus:

1. Garantejūt jaunajā lykumā litōjuma tiseibas latgališu literarajai volūdai Latgolas teritorējā kulturas, izgleiteibas un bazneicas sfera.

2. Lykumā par vaļsts volūdu un lykumā par izgleiteibu nūsokūt un garantejūt latgališu literārōs

volūdas kai obligata mōceibu prīkšmata mōceišonu Latgolas skūlōs.

Mes uzskotam, ka Latgolas vaicōjuma pareizs rysynōjums ir daudzējaidā ziņā mārs, kas raksturoj Latvejas centīnus veidōt demokratisku vaļsti un sabidreibu, taipat kai demokraticēzijas procesi myusu vaļsti ir kriterijs ceļam uz integraceju Eiropas strukturōs.

Ignorejūt Latgolas tiseibas, teik grauti ti morali tīsiski pamati, kas Latveju raksturoj kai demokratisku vaļsti un uz kurim šei vaļsts tyka veidōta, teik grauta uzticeiba, kas vinoj vīnas tautas un kulturas divas daļas.

1917. GODA RĒZEKNES KONGRESA 80. GODADĪNAI VEĻTEITŌS LATGOLAS PĒTNIECĪBAS INSTITUTA 6. ZYNŌTNISKŌS KONFERENCES DALEIBNĪKI

A. BUDŽE, PRĀVESTS

DAŽŪS TEIKUMŪS

Oktoobra sōkumā Daugavpilī atzeimāta Saules skūlas 80 godu jubileja — dybynōta 1917. godā, kur pošā sōkumā beja rūkdorbu kursi. Pi jōs šyupeļa stōvēja katōļu bazneica un lely nūpalni prāvestam Odumam Vyzuļam.

1927. godā izveidōja sīvišu orūdskūlu. Izdūta jubilejai veļteita grōmota »Saules skūla«, kuras apakšvērsroks »Nu rūkdorbu kursim leidz mōkslas koledžai«. Uz svineibom koledžas pedagōgi un studenti pulcējōs Daugavpilī teatri, apsveikuma vōrdes teice Rēzeknes—Aglyunas diecēzes veiskups J. E. J. Bulis, atgōdynōja, ka prīsteri navin ryupejas par cylvāka goreigū izaugsmi, bet pilik pyules, lai caltu ari jō laiceigū lobklōjeibu — skūla dybynōta pasauļa kara laikā. Saules myužu jai nūvēlēja

Daugavpilī Svātō Pītera bazneicas dekans A. Madelāns.

Katehetu kursi Rēzeknes — Aglyunas diecēzē nūtyka 29. un 30. oktobrī Rēzeknes 1. vyduškūlā, varēja pīsateikt ari jauni klauseitōji.

Viļakā beja katehetu kursi ticeibas mōceibas skūlōtōjim, satureigas lekcējas lasēja Reigas Svātō Aļberta bazneicas prāvests Jōns Pavlovskis OFM Cap. un Viļakas dekāns Oļģerts Aleksāns OFM Cap.

3. oktobrī isvēiteis Pyldas skūlas karūgs sakarā ar jōs 135 godu atceri. Pīsadalēja Pyldas Romas katōļu draudzes prāvests J. Kravalis, kurs klōtasūšūs uzrunōja ar vōrdim:

— Karūgs ir skaists simbols, ōreja zeime, kas pauž myusu ikšējū nūskaņōjumu un nūstōju, izraisa myusūs lapnuma jyutas par sovu skūlu un dzimtinī, mudynoj tōs miļōt un cinēt.

Rzeknes — Aglyunas diecēzes veiskupa Jōna Buļa runu Latvejas inteliģences konferencē Rēzeknē fikseja un latgaliski pōrtulkōja radio »Breivō Eiropa« korespondents Jūlijs Trūps.

— KAI LATGOLĀ, var jau teikt, izmērstūšā tautā uzlobōt ekonomiku, atteisteit izgleiteibu, veicynōt sabidreibas moralū stōvūkli? Soka, vyss jaunais ir jau seņ aizmērst vacais. Ari katōļu bazneica Latgolā aicynōta teikt sovu vōrdu un nūrōdeit, kas byutu dorams tautas materialō un moraliskō stōvūklā uzlobōšonai. Taitod, jōatgrīžas pi aizmērstō vacō. Tys nūzeimej bārnu un jaunōtnes audzynōšonu krīsteigā gorā. Jōimōca jīm lyugtīs un gūdeigi strōdōt. Lyugtīs tōdē, ka mes bez Dīva navaram veidōt sovu nōkūtni. Jōatjaunoj obligatō ticeibas mōceiba skūlōs, vysmoz Latgolā. Jaunōtnes audzynōšonā katōļu bazneica daudz darējuse ari nabreives godūs.

Šajā konferencē paradzāts referats par jezuitu audzēkni Jezupu Macilēviču. Jys pyrms vairōk nakai 150 godim izdeve grōmotu, lai tauta mōceitūs pareizi dzeivōt. Jys, kai vacais Stenders pōrejim latvišim, rōdeja ceļu pi gora gaismas. Lai atceramēs 1917. godu, kod, vēl kara apstōklūs, Daugavpilī atvēre praktiskū imāņu kursu. Adeišonas un rūkdorbu kursus. Tū atbaļsteja ari vairōki izcylī goreidz-nīki. Jī dybynōja un vadēja Saules skūlu, kas šūgod atzeimēja 80 godus un ir klīvuse par koledžu. Rancāns un Jaudzems, taipat kai cyti goreidznieibas pōrstōvjī, vadēja

I. SLYŠĀNS, LAIKKROKSTS »VADUGUŅS«

ALBERTAM LOČMEĻAM — 60

8. novembrī dzejnikam un žurnalistam Albertam Ločmeļam apritēja 60 godi — dzimis 1937. godā Baļtinovas pogosta Svīļpovā, vuicējis Druvas pamatskūlā, Bričcīma 7-gadeigajā skūlā, Baļtinovas vyduškūlā un 1961. godā beidzīs Lipōjas Pedagōgiskū institutu, par skūlōtōju strōdōja Baļtinovas internatskūlā (1961—1964) un Īcovā.

JAUNĀIS — AIZMĒRSTS VACAIS

Rēzeknes skūlōtōju institutu, pādejais goreidznieks beja Tautas universitates padūmes priksādātōjs. Šamōs un cytōs mōceibu istōdēs bazneicas darbiniki ceņtēs nest gora gaismu kūpā ar Dīva vōrdu. Bet mes šūdiņ vysu gribam dareit bez Dīva vōrda, bez Evangelija, bez baušlim. Cylvākā naveidōj sirdsapziņu, svešs kliust taisneiguma, gūdeiguma un mīlesteibas princips. Katōļu bazneica atbolsta profesora Zvejsalnika icere par krīsteigōs mōkslas koledžas izveidi Rēzeknē. Tōs audēkni varēs vēļōk kliust par Latgolas sakralōs mōkslas atjaunōtōjim un tōļōk veidōtōjim.

Tagad Latgolas tōļōkōs dzeives uzplaukumam nūteikti jōit kūpā ar bazneicu. Jōceņšas panōkt, lai nivīns bārns napalyktu ōrpus skūlas, kai tys ir pošlaik. Un ari bez Dīva lykumiem, cytaidi vairōsīs nūzidznieku ryndas. Laikam nikod Latgolas kolni un lejas nav bejuši tik bēdeigi kai tagad. Sagrautōs fermas laukūs, sabrukušōs mōjas, tyukstūšas hektaru ar nazōlem. Laikam ari Latgolas laujū moralais stōvūklis nav bejis tik zams kai tagad. Satricūši, ka alkoholā bādas un izmysumu sleicynoj gon laukūs, gon piļsātōs. Aprēkinōts, ka nu alkoholisma pasaulē mērst vysvairōk.

Gryuteibōs eistū nu rōrōda Jezus Krystus. »Nōcīt pi Manīs vysī, kas strōdojat un esit apgytynōti, un Es jums paleidzēšu!« Bet mes izvālamēs sev narakstureigas tradicejas. Bēdeigs fakts: kaidā Bolvu rajona skūlā, lai kliutu par audzēkni, ar parokstu beja

jōdūt zvārasts sātanam. Bet kas sātanam atdūd mozū pērsteņu, zaudej vysu rūku, teik nu Sātana vadeits tōļōkajā dzeivē.

Tyvojās trešō godu tyukstūša laiks kūpš Krystus dzimšonas. Kritnī airētōji laivā zyna, ka, lai tyktu uz priksū, joairej ar obim airim — tī ir lyugšona un dorbs. Jo mes sekmeigi grybam virzeitis pa materialū ceļu, uzlobōt sovu goreigū stōvūkli, jōairej ar šim divim airim. Tauta grytūs laikūs pīsaukuse Dīvu. Bībelē teikts — ir gudrs veirs, kas mōju byuvej uz klīnts, pretstotā naticēigajam uz smīltim. Jō nomu ōtri aizskoloj pyrmi polu yudini. Ari nabadzeiba, šō laika ekonomiskōs gryuteibas krīstīti naidzeis izmysumā. Dīvbejigs cylvāks nadareis pašnōveibu, nanūdīs alkoholam un narkotikom, jo zyna, kur meklēt paleidzeibu, kod ir gryuši. Strōdōsim kūpeigi itō vaicōjuma rysynōšonā, lai ōtrōk myusu zeme atgytu tōs vērtēibas, kas nāpicīšamas sabidriskōs dzeives stōvūklā uzlobōšonai. Nikod naizmērsim byut leidzjyuteigi un žālsirdeigi pret sovīm tautas brōlim un mōsom, jo Jezus Krystus soka — »Kū jyus esit darējūši munim mozōkim brōlim, tū jyus esit darējūši maņ.«

Lyugšona un dorbs ir vysvareigōki leidzēkli, lai atjaunōtu zaudātōs vērtēibas un goreigū leidzsvoru tautā, giminē, myusu Latgolā, ik cylvākā.

Lai Dīvs svētej konferencī un vysu Latvejas tautu!

ANDRIS VĒJĀNS

BAĻTINOVAS BOLTŌ DZEJA

ALBERTAM LOČMEĻAM — 60

*Voi saulesrīts pi zylōs jyuras kluss,
Voi Daugova pi Krōslovas šalc lejā,
Tu sapnūs redzi lynu apvōršņus —
Skaņ boltō Baļtinova Tovā dzeja.
Voi mēnesniks caur Bauskas*

ūšim speid,

Kai pusnaks stuņdiniks Tev verās

sejā,

Ar gailim sirdī pasamūstās reits —

Skaņ boltō Baļtinova Tovā dzeja.

Var breidi Reigas sūļu namirs stōt

Un vējputīni nūgurt snīgu dejā,

Kai ūgles pōrtā nabeidz vōrdus krōt —

Skaņ boltō Baļtinova Tovā dzeja.

JŪLIJS TRŪPS DĪVA LĪTAS

Latgolas PI konferencē religejas dorba grupu vadēja prāvests Aļberts Budže:

— Myusu dorba grupā beja 8 referati, kas skōre bazneickungu dzeives gōjumus un krysteigōs audzynōšonas dorbu, taipat samārā lelū glezniceibas un muzykas tradiceju montōjumu, tryukumus un atteisteibas dominantes.

Īpatnejs un rūsnyūšs beja ziņōjums par goreidznieibas davumu latvišu originaldramaturgejas laukā. Jo krīsteigajā audzynōšonā te sparti pyrmi sūli, tod katōļu muzyka pošlaik pōrdzeivoj krīzi. Vacō paaudze ar sovom skaistajom dzismem, ari psalmim, vesperem u. c., aizit pagōtnē, bet jaunō ar sovu muzyku piļneibā vēļ naatbylst bazneicas kanonim. Tōpēc ir svareigi saglobōt klasiskū montōjumu un tys sōkts dareit Bolvu rajonā.

Daudz vēļ jōstrōdōj, lai apzynōtu lelōs sakralōs Latgolas vērtēibas, jo dorba grupā beja iskots vīn par Preiļu puses draudžu montōjumu.

Patīss priks, ka myusu grupā daudz jaunōtnes, tai ka goreigajai dzeivei Latgolā ir nōkūtnē (Korespondenta pibiļde: prāvests Alberts budže pats referēja par Latgolas Stenderu — bazneickungu Jezupu Macilēviču, var saceit, Latgolas laiceigōs literaturas aizsōcēju pyrms 150 godim). L. Erta ziņōjums par bazneickungu Ontonu Punculi ir jō pīmiņa na tikai par šō cylvāka goreigū davumu tautai, bet ari Latgolas kongresu delegatu — šei konferencē taču veļteita jō 80-gadei.

Vysi religejas dorba grupas referati, cerams, byus publicāti krōjumā »Acta Latgalica«.

ANNA UN IZIDORS ZEPI 1925. GODĀ.
ROKSTU LOSIT 2. LOPPUSĪ

LAIKKROKSTĀ »DĪNA« ŠŌ GODA 5. NOVEMBRI PUBLICĀTS LATVEJAS POSTA LAIKKROKSTU UN ŽURNĀLU KATALOGS 1998. GODAM, TYMĀ MEKLEJIT ARI »ZEMTURI«!

5. NOVEMBRIS, 1997
CENA 20 SANTIMU

Diena

Blakus maisija
gīpsi, man rokas
un kājas trīceja

Uzina Semjonova stāsta, kō
tapus vīnas vīra figūra. 76 lpp.

Viltus
trauksme
Lietuvā

Ari: Latvija
kopjuzatstrotas
priekšakrīs. 7 lpp.

Nevaram
atjēgties
no šoka

Atceras rakst
netikuso gļem
sprīdzēns. 8 lpp.

LATVIJAS PASTS Laikrakstu un žurnālu katalogs 1998. gadam

Rajonu (pilsētu, novadu) preses izdevumi

Indekss	Izdāvuma nosaukums	Rībeta, rajons	Periodiskums	Abonēšanas maksas			
				1 mēn.	3 mēn.	6 mēn.	12 mēn.
3001	Alcitrnūks Avīze	Aizkraukle	3 x ned.	1,30	3,60	6,60	12,90
				0,9	2,73	5,46	10,92
				1,30	3,60	6,60	12,90
				1,30	3,60	6,60	12,90

3053 Zemturs (visā vaļsti) Preiļi 4x mēn. 0,40 1,20 2,40 4,80

3054 Ziemeļlatvijas ziņojums Rēzekne 4x ned. 1,50 4,50 9,00 18,00

3055 Ziemeļlatvijas ziņojums Rēzekne 4x ned. 1,50 4,50 9,00 18,00

3017 Bornea Druvas avīze Rēzekne 3 x ned. 1,14 3,42 6,84 13,68

3018 Bornea Druvas avīze Rēzekne 3 x ned. 1,52 4,56 9,12 18,24

REDKOLEGEJA: Valija Berkina — Jākubpiļš, Jōns Eļksnis — Latgolas Kultūras centra izdevnīceiba, Pīters Gleizdāns — Rēzekne, Jōns Kokins — Daugavpiļš, Anita Petkune — Krōslova, Ontons Rancāns — Preiļi, Ontons Slyšāns — Bolvi, Viktors Trojanovskis — Ludza, Pīters Zeile — Reiga, Jōns Žugovs — Reiga, ōrzemu biroja vadeitōjs — Aļberts Spōģis Minstere

LOBDĪN!

Byušu ļūti pateiceiga, jo rassis ispēju laikrokskā «Zemturs» nūpublicēt munas mōtes atmiņas par tāva, skūlōtōja Izidora Zepa dzeives gōjumu. Šūgod 6. novembrī jam apritēja 100 godu jubileja. Ļūti gribātūs, lai muna vactāva vōrds Preiļu nūvoda ļaudim byutu vairōk pazeistams, jo gondreiz vysu sovu dorba myužu — 22 godus — strōdōja tī par skūlas pōrzini un skūlōtōju.

Apbreinoju vactāva moralū stōju un jō lelū patriotismu. Byudams tikku 20 godus vacs jauneklīs, 1917. goda revolucionarajūs nūtykumūs napasadevēs boļševiku vylynōjumim un sūlējumim, devēs uz Latveju un ceinējōs par sovu vaļsti. Pēckara laikā atsacējōs nu sadarbeibas ar tō laika

varas pōrstōvim, lai atklōtu mežā aizgōjušūs partizanus — tī beja jō skūlāni un naspēja nūdūt.

Lai gon par 1949. goda izvesšonom vacaistāvs tyka breidynōts, naspēja liktiņa varā pamest sovu mōju un dorbu. Tai ari teiši nu mōceibu stuņdes Rimicānu pamatskūlā 1949. goda 26. marta reitā jū aizvede tōlajā ceļā uz Sibireju, nu kurīnes atsagrīzēs vacs, slyms un nūvōrdzynōts.

A. Spōģis kaidā nu myusu tikšonōs reizem 70. godūs teice, ka skūlōtōjs Izidors Zeps daudz devis jō pasaūļa uzskota veidōšonā. Dimžāl, jim vairs nabeja lamts sasatikt, jo vacaistāvs beja miris pyrms pōrs godim.

Iva ZUICENA,
Izidora Zepa mozmeita
pateiceibā

AR AUDZĒKNIM VŌRKOVAS 6-KL. PAMATŠKOLĀ 1935./36. MŌCEIBU GODĀ

Pyrms bērneibas atmiņas tāvam saistōs ar gimines vakarēšonu skola gaismā, kū vēļōk nūmaina pyrmo petrolejas lampeņa naspūdru, sorkoneigu gaismu kai vylka aci. Jō tāva — Jōņa stōsti par krīvu — turku karu, par Šipkas un Pļevnas kaujom, kurōs beja pīsadalējis kai jōtniku kareivis, mozajam Izidoram jau agrā bērneibā veidōja raksturu un gribu byut patstōveigam.

Deveņu godu vacumā jys apgyust zynōšonas ticeibas mōceibā un teik sagatavōts išonai pi Divagolda. Pēc tam sekōja ābeces mōceiba krīvu volūdā vītejā pamatskūlā.

1911. godā īsastōj Leivōnu piļsātas vyduusskūlā, bet leidzekļu tryukumu dēļ skūlu napabeidz un sōc strōdōt olgōtu dorbu. 1916. godā teik īsaukts krīvu armejā un īdaleits cara gvardes pulkā ar dinasta vītu Pīterpilī. Sovā atmiņu pīrokstā tāvs stōsta: «Man laimējās iekļūt Cara gvardē Pēterburgā. Tur es noskatījos skaistās celtnes un pilis, kā arī cara pastaigāšanos ar svītu Carskoje selo pils dārzā. «Солдатам и собакам вход в сад запрещен.» — bija uzraksts uz koka dēliša piē dārza vārtiem. Mēs jau necentāties dārzā tikt, bet no tālienes redzējām frakās ģērbusošos kungus un tualetēs ģērbusošas dāmas. Nodienējis 11 mēnešus, es dabūju činu — jaunākā seržanta pakāpi.»

Īlgtūt 1. pasaūļa karam, vysā vaļsti sōce veidōtīs revolucionara

gaisūtne. 1917. godā uzlismōja vēsturiskī februara un oktobra nūtykumi, kas nūvede pi vaļdeibas maiņas un cara armejas sabrukuma. Pōrvarūt lelas ceļa gryuteibas, braucūt pa dzelzceļu, gon ejūt kōjom, tāvs nu Pīterpilš atsagrīze dzimtinē.

Ari dzimtinē leli nūtykumi — jaunradeita Latvejas vaļsts. Tai vajadzeigi aizstōvjī un Izidors Zeps komandīra Aperāna vadeibā ir jūs ryndōs. Kai jōtniku kareivis — izlyuks — pīsadalējis Latvejas atbreivōšonas ceinōs pret bermontišim Reigas apkōrtnē un lelynikim Latgolā.

Atbreivōtajā Latvejā tāvs kai eksterns kōrtōja eksamenus un uzsōce skūlōtōja dorbu. 1925. godā kļiust giminis cylvāks, aprecejūt skūlōtōju Annu Rubini.

Ražeigōkais pedagogiskō dorba pūsms ir nu 1927. leidz 1940. godam 1. Vōrkavas sešklaseigajā pamatskūlā. Šajā laikā obi muni vacōki ir ari ļūti aktīvi sabīdriskī darbinīki, strōdojūt gon aizsorgu, gon mozpulku organizacejōs. Skūlā mōcōs čakli, talanteigi jauniši, kuri sovūs tōlōkūs izaugsmes godūs izeidoj kai spylgtas personeibas mōkslas un kulturas dzeivē — dzejnīks A. Spōģis, J. Gudļevskis, brōli Upinīki. Skūlā mōcōs ari krīvu tauteibas bārni — vysī runoj latviski, un nav nikaidu šķēršļu zineibu apgyušonai.

Pēc 1940. goda nūtykumim tāvs

strōdōja Āmuļu sešklaseigajā pamatskūlā, bet nu 1944. goda — Rimicānu pamatskūlā. Tei ir ari jō pādejo dorba vita — 1949. goda 25. martā teik kūpā ar sovu mozgadeigū meitini Konstaņci izsyuteits uz Sibireju, kai tyka pavēsteits — uz myužu.

Atstōta Latveja, imīļōtais pedagoga dorbs un ikūpta saimniceiba ar lelu ōbeļu dōrzu, kur kotrai meitai sova ōbeļneicu rinda. Gimīnē mes bejom četras mōsas un brōļs. Bet liktins vysžēleigi snīdz atbreivōšonu, 1956. godā tāvs nu trymdas atsagrīz.

Šū tāva dzeives aprokstu es gribātu nūslēgt ar jō tajā laikā raksteitom rindeņom:

«...un tā, pēc septiņiem gadiem un diviem mēnešiem iebraucu Latvijas zemē, Rīgā. Mani sagaidīja mana pa daļai izputējusi, novārgusi ģimene. Taču es nestāvēju uz savas zemes, kuru atstāju pirms septiņiem gadiem, uz tās es vēl šobaltdien nestāvu. Manu zemī mīda krievu komunisti — kolhoznīeki. Vai es vēl stāvēšu uz savas zemes? Laikam — nekad. Tikai to zinu, ka nekas nav mūžīgs. Mani trešie, ceturtie pēcnācēji stāies pie arkla Garajā druvā — Vaidelotēs.»

Tāvs — Izidors Zeps myra Reigā, 1973. goda 12. decembrī. Paglobōts Mežaparka kopūs.

VENERANDA ZEPA-VANAGA TĀVA SYMTŌ GODSKŌRTA

CARA GVARDES DĪNASTĀ PĒTERPILĪ 1916. G.
PA KREISI BRŌLĀNS

Muns tāvs — Izidors Zeps — Leivōnu pogosta Zepu sādžā, Jōņa dzimis 1897. goda 6. novembrī un Mōras daudzbrānu gimīnē.

PĪTERS GLEIZDĀNS

UZMANEIBAS APLĪCYNŌJUMS (NU SKIČU BLOKNOTA)

1990. godā zaimēju draudzeigū šaržu — Ontonu Seikstu ar avīzes «Mōras Zeme» redaktora portfeli, publicista īdvesmas osū prōtu,

spolvas (losi: izkaptis) auru, nasūt gaismu, labesteibu, dzimtīnes mīlesteibu. Ar taidu izkapti pļauņ labeibu — rudzus, īvōc ražu, Ontons — sabīdreibas cināts un atbalsteits ir integrējis myusu vaļsts lelōs politikas aprītē.

O. Seiksta uzskōtū Mōras Zemes tāla izgaismōšonu, nūvoda tautas kulturas apcilņu bogōtynōšonu, lai spūži zaigōtu breivō Latveja, īsadrūšnōjis turpynōt nūvoda nedeļas laikrokskā «Zemturs» izdevējs, popularis un daudzpusēigais žurnalists Ontons Rancāns. Nataupūt dzeives laiku, jys drukōtam vōrdam atdūd sapynus, sovu sirdsspāku. Kod gondareitais laseitōjs škir «Zemtura» lopus, tī atsaklōj patriotiskōs jytas.

Lai augsti gūdōtūs Ontonu (vīns Reigā, ūtrs — Preiļūs) vōrdi ari turpmōk izskaņ pasaulē! Tradicionalōs sabīdreibas dzeives davumā un tagad, jaunās Saeimas priksvēlēšonu izjytōs, dorba goda nūgalē un vaļsts svātku gaidōs nūvēlēsim jim panōkumus tautas naaizmērstamūs īdealu spūdrinōšonā!

Bloknōtā sasaglobōjis ari kinorežisora Jōņa Streiča draudzeigais šaržs. Jam asu pisavērsis na reizi vin, šys ir vīns nu pyrmaim vēļtējumim. Lai ari jam speid laimeigō izadūšonōs zvaigzne, lai jō naatlaideiba un talants zīd un plaukst, bet tū, ka Jōņš vēļ daudz kū spēj, pīrōda jō lelō uzvara par mōkslas kinofilmas «Liktīņdzirnās» liktīni! Lai ari turpmōk J.

Streičs ir tys, kas uzosynoj na vīnu vin izkapti, nazi voi cytu priksmatu tautas gora montu teinē!

Prūtams, bez uzmaneibas aplīcynōjuma naatstōju ari teiri svaigus, myusdīneigus nūtykumus. Kū var dareit, ka jī pīvalk kai magnets satirisku spolvu (šūreiz runa nav par izkapti).

Šū karikaturu vēļtēju tagadejim «karim» par un ap budžeta pījīmšonu Saeimā: — Nu vairs nav labi, ka pikētēt teik aicynōti dzeivī un myruši! Vitejōs pašvaļdeibas izsludynoj sārū dīnu, dūdas uz kopim...

Tūmār gaišā nūskaņā

Pīters GLEIZDĀNS

JĒREALIZEJ KULTURAS DECENTRALIZACEJA

Latvejas inteligences apvīneības un Latgolas Pētniecības institūta konference daudz rodūša darba beja ilykts kulturas dzeives procesu analizē un perspektīvu prognozejumus — ar referātu par itū vaičojumu uzstātoja arī Rēzeknes Mōkslas koledžas direktors Osvalds Zvejsalniks:

— Vinnmār asu apbreinōjis Zvidrejas un cytu zimeļtautu kultūrpolitiku, bet lobi pīmāri ir daudz tyvōk — Leitovā. Leišu tautas gudreiba arī nabreives godūs izpaušes pōrdūmōtā kulturas centru izveidē vysā teritorijā — Panevežā, Šauļūs, Klaipēdā un cytur. Viļņā un Kauņā centralizaceja nikod nav bejuse tik izteikta, kai Latvejā, jo reģionā ap Reigu jau dzeivoj gondreiž puse vaļsts

idzeivōtōju. Pōri par 90% mōksliniku strukturu daleibniku ir golvaspiļsātā, škit, ka taidš pat samārs ir arī cytōš rodūšajōš organizacejōš. Zynōtnes, izgleiteibas, kulturas centrs, taitod, ir tur, tōpēc pōrēji reģioni teik nūplycnyōti. Tys pats jōsoka par kapitāla koncentraceju. Gryuši pagērēt, kas turpmōk nūitiks proviņcē, arī Latgolā, jo nabyus izmaiņu pošūs pamatūs vaļsts uzbyuves un atteisteibas koncepcēja.

Vaļsts izlaupēšona un tautas aplaupēšona, tautiski runojūt — privatizaceja turpynoj sabidreibas nūslōpōšonōš procesu, jaunbogōtniku sauņeņa sagrōbs na tikai materialōš, bet arī izgleiteibas un kulturas vēteibas. Tam vysam nōk klōt Latgolā teiri objektīvi eksistejūši slyktōki individa un sabidreibas īspeju realizacejas apstōkli, kurus vēļ paslyktynoj supercentralizaceja.

1990. goda martā Latgolas kulturas forums, izejūt nu tōlaika iluzejom,

A. MEŽMAĻŠ PREIĻU JAUNUMI

skūlōtōja Aizkaļņē Veronika Pastare, LTF daleibneica nu Rūžkolnim Valentina Kusiņa, skūlōtōjs Alberts Rudzāts Upmōlā, kai arī nacionāli partizāni Pīters Utināns nu Sylājōnim, Kazimīrs Upiniks nu Preiļu pogosta, Monika Zimele nu Aizkaļnes, Jūlija Pūdža nu Preiļim un Jōņš Skangālis nu Leivōnim, kai arī cyti.

Ivirzeita rajona centra kinoteatra »Ezerzeme« un tō lauku kinoikōrtu Pelēčūs, Rimicānūs, Seiļukolnā, Sylājōņūs un Stabūlnikūs privatizaceja.

izeimeja nūvoda atteisteibas vēzņiqus nōkūtnē. Daudz kas, prūtams, jau ir realizējis — Rēzeknē atvārta augstskūla, īsvēteits atjaunōtais Latgolas Atbreivōšonas pimineklis, dorbojās Latgolas Kulturas centra izdevniceiba, bet daudz kas tūmār arī palicis tikai rezolucejōš. Šudiņ tōlōkai vēzeibai jōizstrōdōj jauna koncepcēja, jamūt vārā tagadejōš realitates. Bez tō jaunō Latveja pateišam izaveidōšis tikai ap Reigu.

Pagrīzīnu uz progresu varātu sōkt spēceigas administratīvōš vīneibas nūvōdīs, jamūt vārā vēsturiski izaveidōjūšūs apstōkļus, kas byutu piteikūšs pretspors Reigas nūspidūšām pōrōkumam vysōš sabidrīskōš dzeives sferōš. Vajadzātu veidōt Latgolas kulturas pōrvaļdi, lai reali un perfekti plānōt arī šōš jūmas vaičojumus. Tod varbyut navajadzātu ar skaudeibu runōt par leišu pīredzi.

Jūlijs Trūps

Rajona padūme apstypriņōja Jōņa Zarāna individualō uzjāmuma »Sižets« izstrōdōtū projektu. Zarāns pošlaik ir šō teatra administrators un apsaimnikōtōjs rajona padūmes strukturā. Objektš izbyuvāts 1977. godā, tam ir divi apakšimiki — individuali uzjāmumi »Spektrs« un »Spīdala«. Jaunais saimīniks 15% vēteibas leidz 1999. goda 31. decembram segs latūs un 85 procentus — privatizacejas aertifikatūs pēc atticeiga kursa. Vysmoz 10 godus privatizātō īstōde dorbōšīs kai kinoteatris, taipat veiks videoirōkstu izplateišonu, kulturas pasōkumu organizēšonu, izstōžu reikōšonu, kliustūt par kulturas un sabidrīskū centru vysa rajona mārūgā.

jaunōkam apmaklātōjam byus arī kaidš pasvešōks. Nu nupublicēim varu minēt Jōni Cybulski, Madsolas Jōni (eistajā vōrdā Jōņš Ludbōrzs), arī kardinals Jūlians Vaivods piskaitams pi padūmu laikā nupublicēim, Eugeneš Karūdnīks natyka publicētis un vasala rinda cytu. Ji rakstēja, bet dorbi natyka īpīstī, tyka uzskateit par pretvaļstiskim. Latgališu literatūra pamatā katōliska, katōlicisms komunismam beja vyslelōkais inaidniks.

Nu kotra autora uzstōdeiti vairōki dorbi, kardinalam J. Vaivodam vysas grōmotas. Daudz dorbu Andram Vējānam, kurs beja atzeits arī tymā laikā.

LATGOLA MYUSU

Latgola myusu

andantino
mf
E. Karūdnīka muzyka
I. Tāraudys vuordī

I. Tārauda

Latgola - suōpē tu myūsu,
volūdžis saucīņš piēc leita.
Latgola - ryupe tu myūsu,
grybiejums dagaidēt reita.

Latgola - līta tu myūsu,
redziejums nuokūtnī tuōli.
Latgola - vīta tu myūsu,
teirumeņš, aizauđz ar zuōli.

Latgola - dzeivē tu myūsu,
saskarē laikā i teļpā.
Latgola - dzīsmē tu myūsu,
lyugšona vīnuotā elpā.

27. 10. 97. SABILĒ SVEICĪNS NU KŪRZEMEITIS!

Pīduovoju publiceišonai
»Zemturī« sovu originaldzīsmi ar
I. Tāraudys vuordim »Latgola
myusu«.

Kam myusim dzīduot svešys —
cyttautyskys dzīsmis? Daudz
sirsneiguok sovejuos skaņ!

Ar cīneišonu

E. KARŪDNĪKS

LATGOLAS GIMINES ATBOLSTA CENTRS

šō god 7. novembrī Rēzeknes pōrtytkas ryupniceibas skūlā Jupatovkas ilā 22 reikōja projekta »Gimines izgleiteibas centra programma sīvītem« prezentaceju, uz kuru beja uzaicnyōts plašs iinterasātūs lūks. Šū projektu finansēj Apvīnōtūs naceju atteisteibas programmas »Partneri atteisteibā 11« ītvorūs. Dorba turpynōjums beja grūzeņu vokorā Burzavus saunā, asfalta ryupniceas atpyutas bāzē.

GŪDYNOJ VEIKSMINĪKUS KONKURSĀ

Apkūpēti konkursa »Ceļš lauku sātā« rezultāti. Sei skate bejuse plašōka, kai leidzeigas ogrōk, apskateitas 64 zemnieku saimniceibas 18 rajonu 39 pogostūs, vairōk kai puse — Vydzemē. Ostonu vyslobōkūs skaitā Modūnas rajona Ērģļu pogosta Pītera Solovjova »Luksti« un Ludzas rajona Pušmucovas pogosta Valentīnaš Lazovskas »Apsēites«, ar kuras gōdeibu vysam cīmatam uzbyuvāts paraugceļš ar unikālim rōdeitōjim.

Uzvarātōjus Latvejas Kulturas fonds, Latvejas Zemnieku savīneiba, laikroksts »Naatkareigō Reita Avīze« un a. s. »Latvejas autoceļu direkcēja« pulcnyōja 15. novembrī reigā, Sorkondaugovas ilā, Latvejas kulturas muzejā »Dauderi« uz gūdyņōšonas svīneibom. Tūs programā beja skulpturu dōrza un Kārļa Ulmaņa pīmīnas izstōdes apmeklēšona, muzeja pastōveigōšs ekspozicejas apskate, kam sekōja veiksmīniku gūdyņōšona, zūrejas un daleibniku uzrunas, pīdzeivōjumu stōsti; beja pōrsteigumi un pi kafejas tasem skāņēja dzīsmes, natryuka cytu veļdzējumu. Kūpā ar vysim beja arī radio, televīzejas un preses žurnālisti.

Šys beja jau sastais LKF, LZS un NRA kūpeigi reikōtais konkurss, fi aizasōcēs 1992. godā ar »Latvyskōkō lauku sātā«, tod ik godu sekōja »Pogrōbs lauku sātā«, »Bārna vīta lauku sātā«, »Pērts lauku sātā«, »Olūs munā zemē« un šys — »Ceļš lauku sātā«, kur vysas pīteiktōš saimniceibas apmeklēja Latvejas Kulturas fonda radeitōjis dzejniks Imants Ziedonis, »Naatkareigōš Reita avīzes« redaktora bīdrys Ēriks Hānbergs un LZS pōrstōvs Aivars Berkis.

ĪLYUDZ MUZEJS

šō goda 18. novembrī jaunū ekspoziceju »Latgališu rakstniceiba padūmu laikā« atklōj Vladislava Lōča Latgališu rakstniceibas muzejs Rēzeknes rajona Drycānu pogosta Piļcinē (tōjrunis 8-246-59102). Pulkstīņ 12.00 pīmīpas breidš pi V. Lōča pīmineklā Piļcīnes kopūs, tod pēc pusstūndes izstōdes atklōšona ar rakstniku leidzdaleibu. Latgališu dzīsmes spēlēs un dzīdōš Ontons Matvejāns.

Autobuss nu Rēzeknes II dzeļceļa stacejas uz Piļcīni dūdas plkst. 11.45.

Par muzeju un jaunū ekspoziceju stōsta jō vadeitōjs Pīters Lōcis:

— Volūda kai muzeja eksponats — Latgališu rakstniceibas muzejā gidam tei lobi jōpōrvolda un anofacejas zam eksponatim jōveidōj latgaliski, lai apmaklātōji nu pōrnūvodim radzātū, ka myusim ir taida volūda un dzērdātū, kai jei skaņ. Jaunū ekspoziceju cerējam atklōt uz Latgolas Pētniecības institūta godskōrteju saitu, bet naspaspējam 24. un 25. oktobrī. Uzstōdeits 21 Latgolas literatūras darbiniku dorbs nu fim, kuri rakstēja padūmu laikā, beja publicēti un arī nupublicēti. Autori vysumā pazeistami, varbyut vīnam ūtram

LDP PROGRAMMA

SAKARĀ AR LATGOLAS DEMOKRATISKĒS PARTEJAS KONGRESU

Naz voi kaida cyta tautas daļa tai cītuse, kai latgališi: nu krīvu, lituvišu, igauņu, vōcišu, pēc tam arī pūļu laupēšonas sirōjumim, arī padūmu laikā nikaidas prioritates nūvoda ekonomikas un kulturas atteisteibā natyka eistynōtas, strauji turpynōjōšs cytvāku aizplyusšona uz cytim nūvodim. Piļsātōš jūk vītu industrializacejas rezultātā apzīdēja imigranti nu Austrumim, latgališi klīva par nāleidztīseigu minoritāti pošī sovā dzimtinē. Īpoši nāleidztīseigi palykuši izgleiteibas jūmā. Ari tagad bezdorbs un ekonomiskais stōvūklis smogōki kai cytur Latvejā. LDP uzskota, ka šymūs apstōkļūs napīcīšams:

paugstynōt pašvaļdeibu finansialū pāstōveibu, iintereseiteibu sovas teritorejas atteisteibā un

nūdūkļu ikasēšonā;

maksimāli ōtri izveidōt specialōš un breivōš ekonomiskōš zonas, aptverūt ražōšonu, tērdznicēibu, gon finanses un turismu;

īvārojūt nūvoda geografiskū stōvūkli, īpašu uzmanēibu veļteit muitas politikai, kas napīļautu ikšējōš ekonomikas graušonu; izmontojūt izcyli skaistū dobu un teirū vīdi, Latgolu izveidōt par storptautyska mārūga turisma reģionu, izstrōdōt un apstypriņōt jō turisma programmu;

sekmēt pīrūbežās ar cytom vaļstem ekonomiskōš un politiskōš sadarbeibas veidus (konsulatu atvēršona, specialīstu apmaiņa u. c.);

izveidōt storptautyskōš infrastrukturas atteisteibu veicyņūšu transporta sakaru sistemu;

strōdōt pi mežu resursu atjaunōšonas un kūksnes pōrstrōdes kompleksōš programmas;

izveidōt lauksaimniceibas atbolsta un vides sakōrtōšonas reģionālū fondu; diferencātu nūdūkļu sistemu jaunū ražōšonas jaudu pīsaisteišonai;

panōkt napīcīšamū vaļsts budžeta nūdrūšnyōjumu Daugavpiļš un Rēzeknes augstskūlom, Latgolas pētniceibas institutam, atbaļsteit taidas izgleiteibas programmas izveidōšonu, kuras mērķis dūt īspeju augstōkū izgleiteibu Latgolā īgyut tīm jaunīšim, kuri vīcēs mōkslas un muzykas koledžōš;

veicyņōt nūvoda etnografiskūs un kulturas īpatneibu saglobōšonu, blokus vaļsts volūdas pīlītōjūmam veicyņōt arī latgaļu rokstu volūdas

rokstu krōjumu (1977). Daudz rakstēja presē par volūdas un vēstures vaičojūmim latvišu, angļu, vōcu un krīvu periodiskajūs izdavumūs.

Literaturzynōtnīks un kritīkis, profsors Vītolds Valeinis dzimis 1922. goda 27. jūli Ludzas apriņķa Istras pogosta Rudavā zemnieka giminē, vīcējōš Zylupes pamatskūlā, Ludzas gimnazejā, Latvejas Universitates Filologejas fakultatē, kū pabeidze 1947. godā. Beja pasnīdzējs Reigas Pedagogiskajā institūtā, vīcējōš aspirantūrā, tod pasnīdze LVU Vēstures un filologejas fakultatē. 1954. godā aizstōvēja disertaceju »Satira Andreja Upeiša publicistīkā«, īgyva filologejas zynōtņū kandidata grādu. 1960. godā V. Valeini uzjēme Rakstniku savīneibā, 1972. godā aizstōvēja disertaceju »XX godymtya sōkuma latvišu lirika (1900—1919)« filologejas doktora grāda īgyušonai.

Lels daudzums jō rokstu izkaiseiti presē, publicētas grōmotas »Poetika« (1961), »Par dzeju« (1967), »Latvišu lirika XX godymtya sōkumā (1900—1919)«, (1973), »Latvišu lirikas vēsture« (1976), »Īvods literatūras zynōtnē« (1978), »Dzeive — metafora — dzeja« (1982), »Literatūras teoreja« (1982). Sastōdējis vairōkas dzejas

plašu pīlītōjumu, nūdrūšnyōt īspeju skūlōš vīcēt latgaļu volūdu un kultūrvēsturi, atbaļsteit periodiskūs izdavumu un grōmotu izdūšonu latgaļu volūdā, atbaļsteit zynōtniskūs spēkus, kuri pētej latgaļu volūdu un sekmēt jōš propagandu Latvejā, Latgolā piļaut vysplašōkū jōš līpītōjumu kūpā ar vaļsts volūdu; ar storptautyskūs vidutōju paleidzeibu jōīgyust informaceja par situaceju Ignalinas AES un ar tū jōīpazeistynōj Latgolas idzeivōtōji, leidzeigi kai nu Boltkrīvejas par Daugavas yudiņu teireibu;

latvišu skūlas un bārnodōrzus, voi sōkūtnēji latvišu plyusmas jau asūšajōš mōceibu īstōdēs atvērt tymūs nūvoda rajonūs, kur taidu nav;

atbaļsteit krīsteigōš bazneicas centīņus goreigūs vēteibu, izgleiteibas un kulturas programmu izstrōdōšonā.

antologejas, latvišu rakstniku un dzejniku dorbu izlases.

Juridiskūs zynōtņū kandidats beja izcyļō kinodokumentālista un režisora Herca Franka brōjš ludzōnīšs Ļevs Franks. Tisliitu vaičojumu pēteišonai nūsadevēš Glebs Hudjakovs nu Kōrsovas, jurists un rakstniks Ontons Kreics nu šōš pošās piļsātās.

Filologs A. Ivulāns dzimis 1924. godā Ludzas apriņķa Cyblas pogosta Krenevā, beidze sešklaseigū pamatskūlu un Ludzas vydušskūlu, 1954. godā absolvēja LVU Filologejas fakultāti. Strōdōja Vacpībolgas vydušskūlā un Malnovas lauksaimniceibas tehnikumā, 1964. godā beidze LVU klōtīnes aspiranturu estetikas specialitatē, aizstōvūt disertaceju un īgyustūt filozofijas zynōtņū kandidata grādu. Vēļōk strōdōja par mōceibu spēku universitatē, Latvejas Augstōkōš un vīcējōš specialōš izgleiteibas ministrejas augstōkūs mōceibu īstōžu pōrvaļdē un Reigas Medicinas institūta marksisma leninisma pamatu katedrā.

Nu Cyblas pogosta Krīveņu sādžas nōk filozofejas profsors Pīters Laizāns, dzimis 1930. goda 10. augustā, vīcējōšs Cyblas sešklaseigajā pamatskūlā, Kōrsovas vydušskūlā,

LVU Vēstures fakultatē, 1956. godā beidze universitates Filozofejas katedras aspiranturu ar filozofejas zynōtņū kandidata grādu. Strōdōja tipat par filozofejas katedras pasnīdzēju, filozofejas un sociologejas sektora vadeitōju republikas Zynōtņū akademejā, par LVU Vēstures un filozofejas fakultates filozofejas un konkretūs socialūs pētējumu katedras docentu, lasēja lekcējas par aizrūbežu un PSRS tautu filozofejas vēsturi, vadēja filozofejas un konkretūs socialūs pētējumu metodikas katedru. 1966. godā iznōce P. Laizāna monografeja »Jaunstrāvniku filozofiskī uzskotī«, 1969. godā — E. Karpovica un P. Laizāna »Īvods filozofejas vēstūrē«.

Pasaūslovonais filozofs Stanislavs Ladusāns dzimis 1912. goda 22. augustā Ludzas apriņķa Zvērgzdīnes pogosta Rudzeišu cīmā lauksaimnika giminē, beidze Zvērgzdīnes sešklaseigū pamatskūlu, Ludzas vaļsts gimnazēju, īsastōja Reigas katōļu gōreigajā seminarā, nu kurīnes syuteits studēt Pūleļā, Staraviešas jezuitu noviciatā, zynōšonas papyldynōt Krakovas universitates filozofejas fakultatē.

Turpynōjums sekōš

VIKTORS TROJANOVSKIS

LUDZŌNĪŠI ZYNŌTNĒ

5. turpynōjums

Heronims Tihovskis, filologejas zynōtņū doktors, publicists, izdevējis, dzimīs 1907. goda 22. septembrī Ludzas apriņķa Pyldas pogosta Pōtorovā. Pēc Ludzas vaļsts gimnazējas beigšonas, 1926. godā īsastōja Filologejas un filozofejas fakultates Baltu volūdu nūdaļā, kuru absolvēja 1933. godā ar magistra grādu. Latvišu volūdas skūlōtōja dorba vītas beja Rēzeknes vaļsts komercskūlā, Ludzas vaļsts gimnazēja, tod strōdōja par izgleiteibas ministrejas Tautskūlu vīcedirektora vītniku. 1944. godā emigrēja uz Vōceju, tī studēja Bonnas universitatē un 1949. godā īgyva filologejas doktora grādu germanistikā. 1950. godā kūpā ar sīvu Annu īzceļēja uz Kanādu, strōdōja Ontario pavaļsts Izgleiteibas ministrejā kai tulks un padūmdevējs ōrpusskūlas izgleiteibas jautōjumūs, kai arī par redaktoru dzeivesbidres grōmotu apgōdā »Astra«. Vadēja trimdas rakstniku Kanadas kūpu, beja Kanadas nacionalōš apvīneibas vaļdes un

Dzejas styureits

JŪLIJS TRŪPS

Lopas nūbyrušas, kūki klus',
Voi jau vosoras sapni ari dus?
Un Tu, muna boltō,
Kū gon zīmas baidīs?
Paceļ sirdi tur, kur saule speid,
Un uz pavasari laidīs!
Ak, tōs tikai runas,
Muļka mīrnyōjums meiksts?
Bet voi sovaižōk ir cylvāks
Izturējis, klīvis nalaužami seiksts?
Bet voi sovaižōk ir teicis
Nōvei — »Nā!«,
Kod vīnaļdzeibas vēzis vysur dur?
Vinolga, vinolga nasagribis Tev
Byut paradizē vēļ it nikur.
Jo nav jau izjstus leidz kaulam
Myužeiģos dzeives nūslāpums.
Dzeivu ticeibu imīsoj vin
Zemes zaņķis un debesjums.
Tai ir, beja un byus,
Un namaloj tys, kas lopōs
Redz kreitam zaltu;
Un zīmu gaida ar spēku,
Na kai laiku iztukōtu un valtu.
Lopas nūbyrušas, kūki dus...
Lai var syltōk, lai var trokōk
Myusu mīla sormā viļņōt,
Cikom otkon laksteigola pūgōt sōc.

ELVĪRA ANDŽĀNE (REIGA)

DRAUGĪTĪ

Karūdzņiks nūvodņiks
Bobis kuoce dzīsmi sauce:
»Ir taida volūda
Kai yudīs olātā...«
Līdeja Leikuma,
Zynōtņū doktore,
Volādu mōcēja,
Bīdreibeņu saturēja.
Bronislavs Sprydžāns
Ap Latgolas vōrdū
Audzēja ražōnu bōrdū;
Latgaleiti izbraukōjis,
Nūvodeņū daudzynōjis.
Moza, gudra Voroslavāne
Dzeju, stōstus sarakstēja,
Prota dzeivi izzynōt
Un tai skaisti apraksteit.
Andris Vējāns,
Pīters Jurciņš
Latgaleiti apdzīdōja,
Ola krūzi cyldōdami,
Latgaliski raksteidami.

JŌNS BARKOVSKIS

Šōs rindas veļteitas draugam — izlyukam un sakarnīkam Arnoldam Sprogim, kritušam 1945. gada 13. martā.

Es Tovu kopu zaļom skujom sadzu,
Lai solda dusa Tev zam boltō bārza;

Un myusu nūitū ceļu kai tōlu sapni
radzu,
Kod šymā pusē obi kūpā augom.
Ar rūkom osōs skujas līgi glōstu
Un jūs pīskōrīns man līkas maigs,
Jo sirds maņ globoj senūs dīnu stōstu.
Un šudīņ sōp, un acis osoras.
Kai sōrtas lases mirdz egļu čikuri
Un spūžā saulē laistōs zīdi zaltainī.
Storp lopom atmirdz bryuklīnes tik soldōs,
Kū tīmā reizē lasējōm mes obi kūpā.
Pa taku īrostu tak skudras rindā cīšā,
Šalc skumi mežs un kauja tōļōk ris,
Bet Tu vairs nanōksi šai vītā svātā,
Tovs dzeives komuļs strauji pōrtryucis.
Es asu skujas grīzis rudiņa solnā,
Lai jūs zaļums vōrgōs rūzes sadz,
Bet tagad gaišā pavasara dīnā
Tōs grīžu Tev un sirds maņ smeļdz.
Mums dzeivim jōit tōļōk pretī breives
saulei,

Jo dabas pamalē vēļ kara pārkyuņs ryuc.
Es Tevi ceinā juteišu sev blokom,
Tovs borgais liktiņš uz myužu vīnoj myus.
Par Latvejas breiveibu un laimi
Sovu jauneibu zīdōji Tu.

JŌNS BROKS

PI JAUNEIBAS
GUŅSKURIM

Pateik pi jauneibas guņskurim vacumā
aižit,
Sirds kod sev tyvumā tukšumu soltu tik
jyut.
Pateik pi jauneibas guņskurim vacumā
aižit,
Ikdinas smogumu nosōt kod sirdei
kliusti gryuts.
Nōk pi šim guņskurim sapni un nūdāmi
skaisti,
Dzeivūs un myrušās draugus ti
īraudzeit var.
Nōk pi šim guņskurim sapni un nūdāmi
skaisti,
Gurušū sirdi lai jauneibas nūskaņas
skar.
Pateik pi jauneibas guņskurim vacumā
aižit,
Celiniks ari pi olūta apsastōt mādž.
Pateik pi jauneibas guņskurim vacumā
aižit,
Vacuma gurumam vajadzeiģs
jauneibas spēks.
Jaunu pi jauneibas guņskurim spēku
mes gyustam,
Sirds kod vysapkōrt sev tukšumu soltu
sōc just.
Jaunu pi jauneibas guņskurim spēku
mes gyustam,
Spors jauns un cereibas ikdīnā leidza it
mums.

16. X 75.

JŌNS VIĻUMS
TĀVA PĪMIŅAIGōja būjā Rēzeknes bombardēšōnā 1944.
gada 7. aprēli

Pagōjuši gari godi,
Palykušas atmiņas.
Dīnas steidzas pakaj dīnom
Nu muna tāva pīmines.
Liktiņš rōve stypru sakni
Trokā vātras naktī,
Aizrōve it myužā veiru,
Guņs un dyumu jaktī.
Līsmas blōzmoj, mygla klōj,
Pa zemi staigoj cylvāki,
Caur kopim ejāt, kōjas stōj,
Kur guļ myužam myguši.
Es tevi aizmērst naspēju,
Tevi, muns tāvs, pīnyu...
Guņs līsmōs pakriti,
Uz īlas bruģa nūmyri.
Daudzi godi aizgōjuši
Nu tōs baigōs naktis,
Gryuti laiki pīnōkuši —
Pa zemi sviļpoj vēja vaktis.

NORMUNDS DIMANTS

Lai mira plynas dīnas it aiz vīnas ūtra,
Bez mīra laimes nav, nav nikō lela.
Ar mīru plynā sirds ir skaista rūta
Uz zvaigzēm apmyrdzātō ceļa.
Lai vysu doram mirā, dādām mirā,
I mirā rūnam patiseibas spēku.
Lai mīru sateikam vyspēdeigajā dīnā,
Ar mīru radzūt pōrmyužeiģōs saules
lāktu.

P. DAINAVS

MEILŌKŌ
KRŌSA

Nivīnam navajag vairōk censtīs,
cyldynōt un gūdā celt steigtīs
krōsu sovu meilōkū — zylū,
slavas zenitā seņ jau tei zylgoj.
Latvīši vysksaistōkōs dzīd dzīsmes
par azarim, kolnim zylim kai līsmes,
dzimtenes zylī dabasi vērs tīm zveļoj,
rudzupuču zylom acim tur sateiku
meiteni meilu.
Par lakateņu zylū dzīsmes stōsta,
par meilōs meitenes lakateņu klōsta;
dzīsmē, mums kotram zynomā, ari dzīd
par zylom pučem meža mola, kas dzīd.
Zīd teirumūs lyni, zylim zīdīm tī zīd,
par viršim zylim ari tagad dzīd,
zylajūs dabasūs ceirulī trallynoju,
zylūs sapnu īluzejas beigt tevi
steidzynoju.
Lai vīnmār tova skaistō zylō krōsa
zylūs sapnu vaiņukā ir kai mōsa,
lai zylūs sapnu un cereibu rūze mirdz
pi tovas kvālūs jyutu plynōs sirds!
Lai sveic tevi zvaigznes un dabasi zylī,
zylōs rudzupučēs, vyzbuleites un jyura
zylō!
Zylim cereibu zīdīm mīlesteiba plauks,
uz zylū tōli laimei pretim sauks.

tragiskajūs nūtykumūs izšķeistu kai
iluzeju burbuli, un cauri barikažu
pīredzei uzskōtu ērkšķainū nūtykumu
izpratnes ceļu, meklejūt sevis
aplicynōšonas idealu. Liktineigajā
naktī Bastejkolnā lūdes caurūrbe mi-
nistra kabineta lūga styklu, nōkušo dīna
sōcēs nervozī.

Sasabūjōja vins nu telefonim, īrostā
kōrteibā izsauču montīri. Jaunais
cylvāks, ļauna nadūmōdams, tikpat
īrosti sovas apgaitas laikā īsarodas ar
instrumentu sūmu pōr placu un kon-
troles tōļruņa klausulī rūkōs, lai, taipat
kai cytōs leideiģōs reizēs, dūtīs uz
pogrobu, kur atsaroda komutators...

Taisīt kafejas pauzi, jū samanējušas
plānu daļas darbīneicas, un sacēle
trauksmi vysā mōjā. Steidzeigi tyku
samaklāts es un īaicynōts plānu daļā.

Ir tūmār brīsmēigi tī juku laikā, kod
cylvāku psihe teik īzsysta nu īrostō
ritma — vēļ naseņ vyspōrējā sajyusmā
staigojušōs sīvites atsaroda tyvu his-
terijai... Sejas slīmeigi palākas, acis
drudzains speidums, kusteibas
sarasusteitas.

Nazynu, kai ar reiceibu, bet vōrdus
pīļneigi nakontrolēja: vins nupat, at-
lōti rūkā turūt, pogrobā īnesis sprīdzek-
lī!

Cik nacik mīrinojūt, gōju uz
pogrobu. Montīris, sovu padarējis, jau
māroja ceļu uz cytu objektu, nanūjau-
sdams, nabadzeņš, cik brīsmēigs ir jō
omota reiks...

Byutu maņ mozdruseņ elemen-
tarōs fantazijas, prostu nūmīrinōt
sīvišu sakorsušūs prōtus, rōdūt varīni,
kurs paglōb izgleiteibas citadelī...

Latgolā pyrmais šaida veida
sareikōjums Varakļōnūs ari ir nūticis.
»Latgolas Školas« 1928. gada juņa
numera hronikas daļā par tū stōsteis:

»Literarisks cēliņš nūtyka
Varakļōnūs 25. junijā. Varakļōnu vide-
jōs skūlas zālē beja sasapūcējis ap 40
myusu jaunūs literatu un literaturas
cīncitōju, golvonā kōrtā varakļōniši,
stērnīniši un viļōniši; beja ari visi nu
Rēzeknes. Cēliņi atklōj D. Trūps, L.
Latkovskis nūlosa eisu apsveikumu,
pēc kam par myusu literaturu un
īzredzēm referēj b-kgs Vaikuļs un M.
Apeļs. L. Latkovskis losa referatu par
romiņu literaturu. Sovas dzejas nūlosa
J. Cakuls, V. Strods, Sprūdžs un cyti,
bet stōstus M. Apeļs, L. Latkovskis un
B. Briška. Jaunūs literatu dorbi dizgon
simpatiski un nu dzejnikim īsōcējim
varēs sagaideit atsateistūt nūpitnus
myusu rakstnīceibas kuplynōtōjus.«

Kai Leonards Latkovskis sovōs
atmīnōs stōsta, šō sareikōjuma golvonī
īnīciatori bejuši tūreizejais Varakļōnu
dekans Stanislavs Vaikuļs un
Varakļōnu īzceļsmes students
Bonifacijs Briška. Klaida ir Meikula
Apeļa literaturas vēsturē, kur jys, rak-
steidams par St. Vaikuli, pīmiņ, ka
pyrmais Latgolas rakstnīku cēliņš
nūticis Varakļōnūs jau 1924. godā.

Latgaļu dialektu kursu klauseitōju
reikōtajā Latgolas rakstnīku cēliņī
Rēzeknē 1929. gada 4. augustā referatu
lasējuši M. Apeļs, Heronims
Tihovskis un varakļōnīts L.
Latkovskis, bet sovus daīdorbus —
Seimaņs Putāns, M. Apeļs, Ontōns
Rupainis, varakļōniši Jezups Cakuls,
L. Latkovskis un Aļberts Sprūdžs.

Latgolas rakstnīku cēliņī Rēzeknē
1932. gada 15. aprēli uzastōjuši M.
Apeļs, O. Rupainis, Augusts Eglōjs,
Augusts Smagars, Danieļs Grečs,
varakļōniši A. Sprūdžs un Konstantins
Plenciniks.

1933. gada 25. martā Rēzeknes
skūlōtōju īnīstituta telpōs ritējis jaunūs
Latgolas rakstnīku vokors, kū atklōjis
īnīstituta direktors monsinjors
Nikodems Rancāns. Šymā gadējumā
storp devenim autorim trejs, prūti, K.
Plenciniks, Donats Latkovskis un A.
Sprūdžs pōrstōvējuši Varakļōnu
apvydā.

1935. gada 9. februarī Latvejas
Preses bīdreiba reikōjuse Latgolas rak-
stnīku vokoru, tymā īsaradis ari
tūreizejais ministru prezidents Kārlis
Ulmanis, bet referatu par Latgolas rak-
stnīceibas tagadai un nōkūtnī nūlasejis
Tautas lobklōjeibas ministrs
Vladislavs Rubuļs. Ari šūreiz storp
devenim autorim, kas lasējuši sovos
dorbus, bejuši trejs varakļōniši — A.
Sprūdžs, Vladislavs Strods un K.
Plenciniks.

K. Ulmanis šymā gadējumā,
uzrunōdams vokora daleibņikus,
pasacējis, ka latgali runōs un raksteis
latgaliski tik īlgi, cik tys jīm pošim
patīks.

1936. gada 18. februarī Latgolas
rakstnīkim veļteitajā Latvejas Preses
bīdreibas sanōksmē bejuse īzdeveiba
sovas rindas laseit M. Apeļam,
Aleksandram Ancānam un
varakļōnišam A. Sprūdžam.

Rēzeknē 1936. godā 12. septembrī,
vaļsts mārīga Pļōves svātku
prikšvokorā, Latgolas rakstnīku
vokorā klauseitōji dzērdējuši pošu
autoru vai cytu personu lasējumā 20
Latgolas literatu dorbus. Nu
varakļōnišim bejuši pōrstōvātī A.
Sprūdžs, J. Cakuls, K. Plenciniks un
Aleksandrs Garančs.

Rēzeknes skūlōtōju īnīstituta literari
dramatiskō puļceņa »Daile« reikōtajā
Latgolas rakstnīku cēliņī 1937. gada 2.
februarī pīsadalejuši pīci literati,
varakļōnīti K. Plencinīku īskaitūt.

1937. gada 18. martā Latvejas
Preses bīdreiba otkon Reigā reikōjuse
Latgolas rakstnīku vokoru, dūdūt
īspēju uzastōt septenim autorim. Storp
tīm bejuši ari A. Sprūdžs un K.
Plenciniks.

NU »ZEMTURA« POSTA
OSKARS SEIKSTS,
VALENTINS LUKAŠEVIČS
»VALERJANA DZEIVE I REDZĪNI«
Romans

Daugavpīļs 1996.
Šū grōmotu maņ uzdōvnyōja, bet es tū
nausu spējeigs laseit un īzrunōt. Pymō grō-
mā, kū navarēji īzloseit un īmešu atkritumu
kastē. Tei uzraksteita jaunā ortografijā. Maņ

JŌNS BROKS

RAKSTNĪKU
CĒLIŅŪS

Latgolas rakstnīku vokorā Rēzeknē
1938. godā 11. decembrī sovus dorbus
lasējuši Aleksandrs Ancāns, Jōns
Silkāns, Ontōns Pastors, Konstantins
Krusts un varakļōniši L. Latkovskis,
K. Plenciniks, A. Garančs, bet mōk-
slīneica Anastasija Bernāne
deklamējuse Fr. Trasuna fabulas, kai
ari S. Putāna, Bernāna un varakļōniša
A. Sprūdža dzejīļus.

Latgolas rakstnīku vokorā Viļakā
1939. gada 7. majā ar īvoda lekceju
par Latgolas latvīšu rakstnīceibu uz-
stōjis M. Apeļs, sovīm dorbim jōvuši
skanēt Augusts Eglōjs, Augusts
Smagars, Vladislavs Lōcs-Vaideāns,
varakļōniši L. Latkovskis un A.
Garančs. Mōkslīneica A. Stepulāne
sovukōrt lasējuse Naaizmērstules, M.
Apeļa, St. Bernāna, Al. Ancāna, Fr.
Trasuna un varakļōniša A. Sprūdža
dorbus.

1939. gada 8. oktobrī Aglyunā
vītejō katōļu jaunōtnes bīdreibas
nūdaļa, saziņā ar Latgolas tautas un-
iversitatī, aīcynōjuse sabīdreibu uz
Latgolas rakstnīku cēliņi. Tymā blokus
pīcu cytu autoru dorbim klauseitōji
dzērdējuši ari K. Plencinīka un L.
Latkovska snīgumu.

Latgolas zemņiku jaunōtnes
bīdreibas Daugavpīļs nūdaļas reikōtajā
rakstnīku vokorā Daugavpīlī 1939.
gada decembrī sabīdreiba dzērdējuse
Jura Pabērža, M. Apeļa, Jōņa Klīdzēja,
Fr. Trasuna, A. Eglōja, Al. Ancāna,
varakļōnišu A. Sprūdža un A. Garanča
dorbus.

Rēzeknes skūlōtōju īnīstituta
mozpulka organizēitajā rakstnīku
vokorā uzastōjuši pōrnūvodņiki
Leonīds Breikšs un Alfonss Francis,
varakļōnīts A. Sprūdžs.

Latgolas rakstnīku vokorā
Varakļōnūs 1940. gada majā nu četrīm
autorim divi bejuši varakļōniši, prūti:
L. Latkovskis un Bronislavs Staudžs.

Rakstnīku vokorā Rēzeknē 1943.
gada janvarī pēc Valērijas Seiles īvod-
vōrdim par Latgolas rakstnīceibu klau-
seitōji dzērdējuši sešu autoru dorbu
lasējumus. Tūs vydā divi — A.
Sprūdžs un K. Plenciniks —
pōrstōvējuši varakļōnišus.

Varakļōnu gimnazijas reikōtajā rak-
stnīku vokorā 1943. gada janvarī audi-
torejas priškā stōjušis — M. Andžāne,
pošu apvyda rakstnīki A. Sprūdžs un
K. Plenciniks.

Makašānu tautskūlas organizēitajā
literari muzykalajā vokorā 1943. gada
februarī sirsneigs dzejīļus lasējis A.
Eglōjs un sovu stōstu — A. Sprūdžs
Latgolas rakstnīku vokorā Vorko
1943. gada 13. jūni klauseitōji tykušis
ar M. Andžāni, Norbertu Trepšu, O.
Rupaini, Vl. Lōci, Madsolas Jōni un
varakļōnīti K. Plencinīku.

Latgolas dzīsmu svātku laikā
Daugavpīlī 1943. gada jūli rysynōjušis
divi rakstnīku reiti. Pymajā klau-
seitōji dzērdējuši A. Eglōja,
Konstantina Aizpura, Franča Murāna,
O. Rupaiņa, N. Trepšas, V. Kaupuža,
Vl. Lōča, M. Andžānes, varakļōnišu L.
Latkovska un K. Plencinīka dorbus,
ūtrajā — Valērijas Munduras (dzym.
Galvanovska), Madsolas Jōņa, Viktora
Vonoga, Aleksandra Pelčē (vydzemņiks),
Aļberta Lobreiteņa, J. Klīdzēja, A. Smagara,
Al. Ancāna, D. Greča, varakļōnišu A. Sprūdža un
A. Garanča dorbus.

Rakstnīku cēliņi Aglyunā 1943.
gada 14. augustā ar referatu
»Literatura un religija« īvadējis
varakļōnīts L. Latkovskis un pēc tam
sovus daīdorbus lasējuši —
Naaizmērstule, M. Andžāne, Madsolas
Jōņs, A. Eglōjs, O. Rupainis, Pūvuls
Pīruļs, Vl. Vaideāns un L. Latkovskis
ar nūvodņiku K. Plencinīku.

likās, ka gudri ir idyuruši nazi mugorā lat-
galīšu volūdai. Vacōki, kuri pērka un lasēja,
jaunū naspēs laseit un īzrunōt. Leidz ar tū
byus zuduši beidzami laseitōji latgalju volūdā.
Bru-ols, mu-ote, lu-acs, bru-olans, kaķis,
zakis, puķe, kačs, začs, puče. Ti ir lobōki un
skaneigōki vōrdi.

Ar Divu Latgalju volūdai!

Julijans MEKŠS,
Anglejā

TEDIS

SĪVĪTE JUKU LAIKŪS

Gondreiz vysus remontdorbus
Nacionalajā bibliotēkā veice tūreizejō
Kulturās pīmineklū restaurācijas
pōrvaļde, tōs darbinīku īguļdējums grō-
motu krōtuves saimnīceibas stabi-
lizēšōnā, vysmoz munas darbeibas
laikā, nav pōrvērtējams. Pōrvaļdes spe-
cialisti — erudeiti, reiceibas spējeigi
un... dzeives palutynōti cylvāki, jo
kotra nu kulturās īstōdem centēs īgyut
jūs lobvēleibu sovu problemu
rysynōšonai. Biblioteku aprypūēja
vadeitōjs Oļgerts — vitālis cylvāks. Jo
reiz kū uzsoce, nu sova naatsakōpe.
Dzeivi jau nu jauneibas saistējis ar
ceļtnīceibu tik cīši, ka, lykōs, tei
pōrjāmuse vysas jō dūmas ar tāmū
skaitlīm, napōrtraukti kalkulejūt storp
pasyuteitōja vālamū un reali īspējamū,
pi reizes paskaitlōjūt, cik lobuma īnes
kōrtejais remontdorbu pasyutejums.
Pōrvaļdes jauda īspēja apmīrynōt
daleņu nu kulturās vajadzeibom. Ilgūs
godu pīredze, atsārūtūt storp
daudzajīm lyudzējim un na mozumu
pavālātōju Oļgertu beja pacāluse taidūs
diplomatejas augstumūs, lai nu
jebkuras situacejas izagrūzeitūs kai
zūtis.

Es, pošam par lelu pōrsteigumu,
saskarsmē ar jū parōdēju taidū pošu
glupumu, un tai mes tī lūcējamēs vins
ap ūtru...

...Eju īrostū maršrutu uz Vacreigu
garum Breiveibas pīmineklam, skōtūs
un natycu pats sev: Oļgerts vins pats

stōv pi tō un verās augšup... Tok vēļ
beja laiki, kod cylvāki pat tyvōtīs tai
vītai nāisadrūšynōja. Gondreiz
sasakaunējūs, ka naasu izprats, ka jys
tāids patriots... Pōrsteigts apsastōjūs.
Apgōjis apleik pīmineklam, Oļgerts
kaidū breidi atsaroda ar seju pret
mani... Jā, jys skatējōs uz Mōti Latveju
un... dūmōs skaitēja naudu — teiši
tūbreid jō acis un vysā pozā izlasēju:
kaut kur kabinetu dzīļumūs kaidi jau
plānoj myusu tautai kōrtejūs
satrycynōjumus...

Un tik teišam — pēc kaida laika
Oļgerta vadeibā sōcēs pīmineklā
»uzfryšynōšona«, tūreizejōs varas ōreji
naizprūtas gōjiņs, īzeimejūt epicen-
tru, ap kuru tod ari grūzeis atmūdas
dramatiski nūtykumi.

Gaidamō nūjauta vēļ vairōk
pasastyprinōja, kod bibliotekas direk-
tors dizgon nagaideiti pamete omotu,
lai, naatsaskotūt, Kūrzemes mežu vydā
kliutu par »Breša zemņiku« pionīri.
Laikā, kod pōrcylyvācyskom pyulem
bibliotekas dorbs beja īverzeits
pareizōs slīdēs, kod, direktora pošā
vōrdim runojūt, varēja sōkt cīļveicyski
strōdēt un pa vydū drūši ari kaidū
glōzeiti pacylōt.

Tai palyku vins pats, lai pēc kaida
laika jau vadeitu Bastejkolna tyvumā
asūšōs Izgleiteibas ministrejas mōjas
saimnīceibu, un tīši tymā laikā kod,
atmūdas izraiseitō cylvāku eiforeja sas-
nēdze kulminaceju, lai janvara

Latgolas nūvoda nedeļas laikroksts
REDKOLEGIJA
Dybnyōtōjs — A. Rancāna
īzdevnīceiba.
Indekss 3053

Masu informācijas leidzekļa
registrācijas aplīceiba Nr. 1609.
Iznōk nu 1994. gada 30. decembra
reizi nedeļā — pīktdīnōs.

Izdevēja nūrēkinu kōnts Latvijas
Unibankas Preiļu nūdaļā Nr. 468425,
kods 310101900. Izdevēja adrese:
A. Upiša īlā 3-49, Preiļi LV-5301,
tōļruņs 8-253-21516. I. īspīdļksne.

Datorsalykums Livija Kalvāne,
datomarketeišona — Solveiga Sarkane.
Īspīsta SIA »Latgolas drukā«
Bazneicas īlā 28, Rēzeknē, LV-4601